כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת נשא ■ ט' סיון ה'תשע"ה ■ 27.05.2015 ■ גליון מס' 327

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

רגישות ביחסי אנוש
בשבת פרשת נשא נקרא בעזרת השם את פסוקי ההפטרה מתוך ספר שופטים: "ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח"...
המשך בעמ' 2

שוויית קיץ
כעת הגיע הזמן לקיים את מצוות השמיטה ולהפקיר את הפירות שגדלים בחצרי ולאפשר לכל אחד לבוא ולקטוף את הפירות...
המשך בעמ' 3

סיפור לשבת
השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך
מעשה בבחור שהגיע לפרקו. ניגש אל המשגיח, הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל ואמר: "אני מבקש רשות לצאת וללמוד מקצוע...
המשך בעמ' 4

שביבים

- דינו של בעל המכה את אשתו
- מהו יחסה של ההלכה לגרפולוגיה?
- דחיית הריון
- החייב נין בכבוד זקנו?
- המתפלל על חברו
- עסקות חסרות שחר

המשך בעמ' 6

פרשת נשא

ברכת כהנים

/ הרב יעקב הלוי פילבר

האידיאל של האדם הוא "שויתי ה' לנגדי תמיד", או "בכל דרכך דעהו", שיהיה האדם מחובר ישירות אל הקב"ה ולא ע"י מתווכים, כמו שמתאר הנביא ירמיה (לא לג) את שלמותו של האדם באחרית הימים: "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר: דעו את ה', כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם". כך יהיה באחרית הימים אבל עד אז אין האדם יכול להתעלות בכוחות עצמו בלבד ועליו להיעזר על ידי גדולים ממנו, וכזה היה תפקיד הכהנים ככתוב: "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל". ועם זאת מסביר הראי"ה בספרו אורות (עמ' נד) שאין לראות את הכהונה כמתווכת, כאמצעי בין האדם לאלקים, אלא הכהונה היא כ"תכיפה הגונה", כלומר כאותו חוט המחבר שני חלקי הבד זה לזה ושומר שהבד המחובר לא יתנתק זה מזה, כך הכהונה מסייעת לאנשיה של האומה הישראלית להיות מחוברים אל אביהם שבשמים. את הצורך להתקרב אל ה' בעזרת גורם חיצוני מסביר שם הראי"ה: "כשהאדם הפרטי מתקרב לאלקים אינו מתקרב על ידי כוחותיו הפחותים, על ידי נטיותיו השפלות, אלא על ידי החלק העליון שבקרבו, והוא הממשיך את הכל לצד החיים הבהירים האלוקיים. כך האדם הפרטי וכך גם האורגן הלאומי ככלל, אינו ראוי ואינו יכול להתקרב אל האלקים בכוחותיו הדלים, בהרגשותיו המהוממות ומטורפות בין גלי החוש הטורפים אותו. . . לכן מאציל האדם כפרט, והאומה ככלל, את החלק עליון שבהם לשם התקרבות הכל לאלקים". לפי דבריו אלו של הראי"ה הכהונה לא באה להיות במקום האדם אלא רק לסייע לו להתקרב אל ה' בכוחותיו וכשרונותיו ולא להחליפם. "לשרת בקודש" הוא תפקידו של הכהן, וברכת כהנים היא אחד השירותים שהכהנים מצווים לתת לישראל. החתם סופר (בסדורו) מסביר שברכת הכהנים אין בה אלא טובות העולם הזה בלבד, להעניק לאדם מכל טוב העוה"ז וכך הוא מסביר את נוסח "ברכת כהנים": "יברכך" בעושר ובממון, "וישמרך", שהעושר והממון יהיה משומר מכל פגע. אלא שגם אחרי השמירה עדיין אין הברכה שלימה מפני הקנאה וצרות העין של הסובבים את מקבל הטובה, על כן באה הברכה השנייה: "ויחונך", שתמצא חן בעיני השכנים שישמחו בעושרך וכבודך. אבל גם אם אין לאדם איום מבחוץ עדיין אין הברכה שלימה, מפני העיניים הגדולות של האדם עצמו, שהוא אינו מסתפק במה שיש לו וכל ימיו הוא במאבק פנימי עם עצמו להוסיף עוד ועוד, על כן מוסיף הכהן ומברך: "וישם לך שלום" - שיהיה לך שלום עם עצמך, שתהיה שמח בחלקך.

ואכן הברכות עד כאן הן ברכת העולם הזה - אלא שברכות העולם הזה בלבד אינן תמיד ברכה ולפעמים הן אפילו קללה נמרצה המדומה לברכה - כי אם חיי האדם יהיו חסרי משמעות, שאין להם תכלית ויעוד וכל כולם הם הנאות החושים וחיי שעה, שאז סדר יומו של האדם במשך היום הוא: להשכים קום, לאכול ולשתות, להתכבד ולהתייפות לפני בני אדם, ובבא הלילה שלא נברא אלא לשינה, ילך לישון, וכך הוא מבלה את כל היממה. ולמחרת שוב ישכים, וסדר יומו הזה חוזר חלילה. ואפילו אם יזכה האדם לבנים שיורישׁ להם את רכושו, מה ערך יהיה לברכתו אם גם חיי בניו יהיו חסרי משמעות כחיי אביהם. לכן את ברכות העולם הזה צריך לראות כאמצעי ולא כמטרה, והתכלית היא האושר והנועם שהאדם יזכה להם בחיי אמונה המשולבים בעבודת ה' ותורתו, ואז בעזרת שמים יזכה לטובה האמתית. ועל זה אנו מתפללים: "וחיי עולם נטע בתוכנו, הוא יפתח לבנו בתורתו", למען "לא ניגע לריק" בחיי העולם אשר נטע בתוכנו, "ולא נלד" בנים ובני בנים "לבהלה" ח"ו, אלא יפתח לבנו בתורתו. לכן הברכה המשולשת של הכהנים שהיא ברכת חיי העולם הזה, היא כשלעצמה אינה ברכה שלימה, וצריך להשלימה בשימת הכהנים את שם-שמים על בני ישראל ככתוב: "ושמו את שמי על בני ישראל" ואז בשילוב הברכה המשולשת הגשמית עם תוספת הברכה הרוחנית, יזכו ישראל לברכות שמים: "ואני אברכם" ממקור הברכות העליונות, וברכתם תהיה ברכה שלימה. ■

הפטרת נשא

רגישות ביחסי אנוש

/ הרב ציון כהן*

בשבת פרשת נשא נקרא בעזרת השם את פסוקי ההפטרה מתוך ספר שופטים: "ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח" וגו' (שופטים יג,ב-כה), המספרים על שמשון ועל נזירותו, שהיא - הנזירות - אחת ממצוות הפרשה. מצוות הנזירות כוללת שלשה איסורים: איסור שתית יין, איסור גילוח השער ואיסור טומאה למת. שלושה איסורים אלו נאמרים בפרשה: "כֹּל ימי נזרו מכֹּל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יֹאכל" (במדבר ו,ד) - איסור שתיית יין. "תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימם אשר יזיר להי" (שם ה) - איסור גילוח השער. "על נפש מת לא יבֹא" (שם ו) - איסור טומאה למת. כנגדם בהפטרה, מצווה המלאך את אשת מנוח: "ואל תשתי יין ושכר ואל תֹאכלי כֹּל טמא וגו' ומורה לא יעלה על ראשו" (שופטים יג,ד-ה).

בסיפור ההפטרה המרתק אנו מוצאים מספר דברים מעניינים, אחד מהם הוא התגלות המלאך אל אשת מנוח. נאמר בחז"ל: "כ"ג נשים ישרות גדולות בצדקות היו בישראל, ואלו הן: שרה, רבקה, רחל ולאה וכו' אשת מנוח" וכו' (מדרש תדשא פכ"א). רואים אנו שלרשימה נכבדה זו של האמהות הקדושות, מצטרפת אשתו של מנוח, ששמה היה צללפונית (בבא בתרא צא,א). מלאך השם מתגלה אל צללפונית אשת מנוח הדני מצרעה, ומבשר לה על לידת בנה, אשר יחל להושיע את ישראל. וכך נאמר בכתוב: "וירא מלאך ה' אל האשה ויֹאמר אליה וגו' כי הנך הרה וילדת בן וגו' והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים" (שופטים יג,ג-ה). כשאנו מתבוננים בפסוקים, מתעוררת לכאורה תמיהה: מדוע בתחילת ההפטרה מתגלה מלאך השם דווקא אל האישה ולא אל בעלה מנוח, ולכל הפחות היינו מצפים שהמלאך יתגלה במעמד שניהם? על תמיהה זו מוצאים אנו תשובה במדרש רבה (במדבר רבה פרשת נשא י,ה): "מלמד שהיתה מחלוקת בין מנוח לאשתו, הוא אומר לה: 'את עקרה ולכך אינך יולדת', והיא אומרת לו: 'אתה עקר ולכך לא ילדתי'. לא היה מנוח עקר! 'וירא מלאך ה' אל האשה' - מכאן אתה למד שאשתו של מנוח צדקת היתה שזכתה לדבר עמה מלאך, ולשום שלום בינה לבין בעלה, ולהודיעה שהיא עקרה והיא מונעת ההריון ולא בעלה, לכך דבר עמה וכו', לפי שהיתה מתרעמת על מנוח בעלה על שלא היתה יולדת". המדרש מספר לנו שבמשך שנים ארוכות הייתה מחלוקת זו נטושה בין מנוח לאשתו: מנוח טען שהוא יכול להוליד ובעיית העקרות נובעת ממנה - היא המונעת ממנו בן, ולעומתו טענה אשתו את ההפך, לדבריה יכלה היא להוליד ורק הוא עקר - הוא המונע ממנה פרי בטן. עכשיו כשהמלאך נגלה אליה מן השמים, לא היה זה על מנת לחרחר ריב ומדון ולהוסיף שמן למדורה לויכוח שניטש ביניהם, אלא מלבד הבשורה על זה שהיא עומדת להיפקד, הוא בא גם להרבות שלום ביניהם. המלאך התגלה אליה ואמר לה: 'ידעי לך - הבעיה היא שלך, את היא העקרה', ובלשון הכתוב: "הנה נא את עקרה ולא ילדת" (שופטים שם ג). ודווקא אליה הוא מתגלה, כי אילו היה מתגלה אל מנוח ואומר לו: דע לך, אשתך עקרה ולא ילדה, והיא בעזרת השם תביא בן - בכך הוא לא היה מרבה שלום ביניהם, אלא אדרבא, היה מתסיס את המחלוקת ביניהם, משום שמנוח היה אומר לאשתו: הנה תראי, קבלתי חיזוק מהמלאך לדבריי. אך המלאך במקום להתגלות אליו מתגלה אל צללפונית, ואומר לה: דעי לך, כי בויכוח שלך עם בעלך, הרי הצדק עם בעלך מנוח. אנו רואים שרק בצורת התגלות זו אפשר היה להשכין שלום ביניהם. זאת אומרת - יש כאן מסר חשוב, מסר באופן ובצורת השכנת שלום. מדברי חז"ל על פסוקי ההפטרה אנו למדים פרק חשוב בהלכות דרך ארץ ונימוסין: כשאדם רוצה להשכין שלום בין בעלי מחלוקת, אין הוא הולך לזה שהצדק עימו ואומר לו: הצדק עמך, אלא הולך הוא לזה שאין הצדק עמו ואומר לו: דע לך, אתה צריך לחשוב פעמיים. העניינים לא פשוטים, ולא כפי שאתה מציג אותם - הצדק כנראה לא איתך. זו היא הצורה שבה אפשר להשכין שלום בין בני אדם, ולכן כך נהג המלאך.

כשאנו מתבוננים בפסוקי ההפטרה, אנו רואים עוד מספר דברים שמעוררים תמיהה: כשהמלאך מתגלה לאשת מנוח, הוא מבשר ומודיע לה מספר דברים ומזהיר אותה על מספר דברים: "הנה נא את עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן. ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תֹאכלי כֹּל טמא. כי הנך הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים" (שופטים שם ג-ה). בתחילת דבריו מודיע לה המלאך שעקרותה נובעת ממנה: "הנה נא את עקרה", אך כשהיא מספרת את הדברים למנוח, היא קופצת מיד לפרט השני שבדברי המלאך: "ויֹאמר לי הנך הרה וילדת בן" (שם ז), ומדלגת על דברי המלאך הראשונים: "הנה נא את עקרה ולא ילדת". חז"ל נותנים לנו הסבר לכך: "אבל מה שאמר לה: 'הנה נא את עקרה', לא גלתה לו, שלא רצתה לגלות קלקולה" (במדבר רבה שם). כלומר אשת מנוח היתה מופתעת מדברי המלאך, ולא היה בכוחה עדיין להודות על האמת, לכן דילגה על פרט זה. אפשר להציג הסבר נוסף: אולי משום שהבינה שפרט זה לא ישנה את העניין שלשמו בא המלאך, ולכן היא כנראה שומרת זאת להזדמנות אחרת, אז תודה על האמת ותודיע כי הצדק עם בעלה. אשת מנוח ממשיכה לספר לבעלה על דברי המלאך אליה: "ועתה אל תשתי יין ושכר ואל תֹאכלי כֹּל טמאה כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן עד יום מותו" (שופטים שם ז). אשת מנוח מספרת לו על פרטי הנזירות עליהם היא נצטוותה בשביל ייעודו של הנער: לא לשתות בעצמה יין ושיכר. אמנם הנזירות הייתה על שמשון, אבל גם היא נצטוותה על כך. ונשאלת השאלה מדוע נצטוותה אשת מנוח על כך? בציווי זה ישנו מסר חינוכי ממדרגה ראשונה: קשה מאוד לחנך ילד מגיל קטן לדבר מסויים בעוד הוריו אינם מקיימים זאת. קשה יהיה לחנך את שמשון לנזירות ולפרישות מיין וטומאה, בעוד הוריו אינם מתנזרים. לכן אם רוצים ששמשון יהיה נזיר מלידתו, הרי שעליו לראות זאת גם אצל הוריו. הוא צריך שתהיה לו דוגמא אישית ממחנכיו. ולכן אנו רואים בהמשך ההפטרה, שכאשר מנוח מבקש מה' שהמלאך יתגלה אליהם שנית, ויאמר להם מה ייעשה עם הנער לאחר שייולד, המלאך מתגלה אליו, אך לא עונה על שאלתו זאת, אלא אומר לו: "מכֹּל אשר אמרתי אל האשה תשמר. מכֹּל אשר יצא מגפן היין לא תֹאכל ויין ושכר אל תשת וכל טמאה אל תֹאכל כֹּל אשר צויתיה תשמר" (שופטים שם יג-יד). כלומר המלאך בא לומר למנוח שהחינוך מתחיל כבר בחינוכם של ההורים, רק כאשר הם בעצמם

משמשים דוגמה לילד, הם יכולים לחנך אותו. רק כאשר הם מתנהגים בנזירות, הם יכולים לחנך אותו לנזירות.

אם אנו מעיינים בתשומת לב, אנו מוצאים שאשת מנוח שוב מדלגת על פרט נוסף מדברי המלאך: "והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים" (שם ה). מדוע היא מדלגת על עניין זה, הרי זו בשורה גדולה ששמשון יהיה השר והמנהיג של אותו הדור? המלאך בא ומבשר להורים חשוכי ילדים, שלא רק שיזכו לפרי בטן, אלא שהילד הזה שיוולד הוא יושיע את ישראל מיד פלשתים, איזו שמחה הדבר היה נוסף במנוח! אם כן מדוע צללפונית מעלימה ממנו פרט זה, מדוע היא מספרת לו רק על הנזירות שבה היא נצטוותה? המלבי"ם (שופטים יג,ז) מסביר שאשת מנוח רצתה להסתיר פרט זה, משום שפחדה שהפלישתים ישמעו שבנה יושיע את ישראל מידם, וירצו להרוג את הבן הנולד. האלשיך הקדוש מסביר את הדברים בצורה שונה ונפלאה: צללפונית חרדה לכבודו של מנוח. מנוח לא זכה להיות עימה בשעה שהתגלה אליה מלאך השם ובישר לה על לידת בנה. היא הבינה שאם תספר למנוח על בשורת המלאך ששמשון יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים, תחלש דעתו מאוד. הוא יתעצב על כך שהמלאך התגלה רק לאשתו, והוא לא היה שותף לבשורת גדולתו של בנם. צללפונית הבינה זאת ולא רצתה לפגוע בכבודו של בעלה, ולכן מנעה ממנו את הבשורה. לא כן באשר לאזהרה על הימנעות משתית יין ושיכר בעת ההריון, אלו איסורים שנועדו לה, וטבעי הדבר שהמלאך יאמר אותם ישירות אל האישה. מתוך אצילותה וצדקותה היא מונעת ממנו, מסתירה ממנו מידע חשוב זה כדי לא לפגוע בו. לא לחינם אמרו חז"ל שהיא היתה אחת מכ"ג נשים צדקניות שקמו לעם ישראל. אנו נמצאים בימים שלפני מתן תורה, ובהקשר הדברים אפשר לעורר דבר מעניין: כידוע כאשר הקב"ה רצה לתת את התורה לישראל, הוא ביקש ערבים לקבלת התורה, ועם ישראל אמרו שהבנים, דור ההמשך, יהיו ערבים (תנחומא ויגש סימן ב). הגמרא (בבא בתרא כא,א) אומרת: "ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו, שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל וכו', עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן, שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר". ולעומת גמרא זו אנו מוצאים בתלמוד הירושלמי (כתובות פ"ח ה"א): "והוא התקין שמעון בן שטח שלשה דברים וכו' ושיהו התינוקות הולכין לבית הספר". לכאורה יש כאן סתירה בין הבבלי לירושלמי: מיהו זה שהתקין זאת, האם יהושע בן גמלא, או שמעון בן שטח? ועונה ה'שיירי קרבן' על הירושלמי: "ואפשר שמבין שניהם יצאה התקנה, שכן שניהם חיו באותה תקופה". ואולם הגאון הרב יצחק אייזיק הלוי, עונה על כך בספרו 'דורות הראשונים': אפשר שעיקר התקנה באמת, מי שתיקן אותה - זה היה שמעון בן שטח, אבל הוא העדיף שהדבר ייקרא על שמו של יהושע בן גמלא. מדוע? כדי שלא תכנס רשת בתי הספר שהקים בעימות עם הצדוקים. שמעון בן שטח היה ראש החץ, הוא היה ראש חכמי ישראל שלחם בשיטתם של הצדוקים. אם היו הצדוקים מזהים את בתי הספר שהקים יחד עם שמו, יכול להיות שהיו נלחמים בבתי הספר. ומכיון ששמעון בן שטח לא רצה לפגוע בחינוך של הדור הצעיר, הוא העדיף שמפעל כל כך גדול לא יהיה מזוהה עם שמו, ויהיה נקרא על שם חכם אחר שפעל גם הוא גדולות בעניין הזה - הוא רבי יהושע בן גמלא. ואפשר - על אותו משקל - להסביר אחרת: שמעון בן שטח, גדול הדור ייסד את מערכת החינוך. אולם רבי יהושע בן גמלא, הוא זה שפעל להתרים תורמים להקמתו של מערך החינוך הגדול בארץ. הוא זה שהסתובב בארץ והטיף לשלוח את הילדים למוסדות החינוך, והוא זה שדיבר על ליבם של התורמים. ולכן פרויקט ענק זה נקרא על שמם של שני גדולים אלה, שלכל אחד חלק חשוב , בלתי נפרד, מן ההצלחה. חז"ל העניקו לשני גדולים אלה את הזכות בהקמת מערך חינוך ראשוני בהיסטוריה של עם ישראל, מכיון שלשניהם היה חלק בהקמתו של מערך זה. חז"ל השוו את שני הגדולים האלה מתוך מתן כבוד הדדי האחד לשני, אף שיתכן שלאחד היה חלק גדול יותר מן השני בהצלחתו של מפעל זה. אם כן, אנחנו רואים פה עוד מסר לימים שלפני מתן תורה: כמה אנחנו צריכים להיזהר בכבוד הזולת כדי לקבל את התורה, כמה אנו צריכים להתחזק במצוות שבין אדם לחברו.

יהי רצון שנזכה בעזרת השם להתחזק במצוות שבין אדם לחברו. ועל ידי זה שנתחזק ב"ואהבת לרעך כמוך", נתחזק גם ב"ואהבת את השם אלוקיך", ונזכה ללמוד את התורה בשמחה ובאהבה.

* רבה של אור יהודה. מתוך ספרו "ציון חמדתי".

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלת זיק בובליל רעננה / צרפת: אני גר בבית פרטי עם חצר. בחצר גדלים עצי פרי למיניהם, חלקם מפירות הקיץ. הבנתי שכעת הגיע הזמן לקיים את מצוות השמיטה ולהפקיר את הפירות שגדלים בחצרי ולאפשר לכל אחד לבוא ולקטוף את הפירות. דא עקא שעצי הפרי ממוקמים סמוך מאוד לחלון של הסלון, ואם יכנסו אנשים לחצרי ללא הבחנה והגבלה, הרי שהדבר יגרום לפגיעה קשה בפרטיותנו. כמו כן בחצר ישנם חפצים יקרי ערך ואני חושש שאם אשאיר את שער החצר פתוח, הרי שפרצה קוראת לגנב...מה עלי לעשות?

תשובה: הפוסקים דנו בשאלה זו והעלו שמשום 'תיקון העולם' רשאי בעל החצר לנעול את החצר, אך להשאיר שלט ובו מספר טלפון של בעל החצר שניתן יהיה להתקשר אליו ולבקש ממנו שיפתח את שער החצר כדי לקטוף את הפירות השייכים לשנת השמיטה, או לחילופין לציין שניתן ללחוץ על ה'אינטרקום' וכדומה.

סיפור לשבת

השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך

מעשה בבחור שהגיע לפרקו. ניגש אל המשגיח, הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל ואמר: "אני מבקש רשות לצאת וללמוד מקצוע, מקצוע קודש, כתיבת סת"ם: ספרי תורה, תפילין, מזוזות". "מדוע", שאל המשגיח. ענה הבחור: "אני מקווה להתארס בקרוב, ואנשא בשעה טובה, ואצטרך לפרנס משפחה, שתגדל במשך הזמן. מן הדין שיהיה לי מקצוע מכניס". חקר המשגיח: "ומי אומר שתתארס בקרוב. אולי תישאר רווק ותוכל להמשיך ללמוד בלי טרדה?" נרעש הבחור: "מה פירושי! הרי: "מה' אישה לאיש", הזיווג כבר נגזר מן השמים!" "אהה", השיב המשגיח. "ומי אומר שהמשפחה תגדל ויהיו לך ילדים, אולי תהיו חלילה חשוכי בנים, ומשכורת הכולל תספיק למחייתכם?"... התקשה הבחור להבין, מדוע חוזה לו המשגיח שחורות? וענה: "ה' יעזור, ויהיו לנו בנים! למה לחשוב אחרת?!" והוסיף: "אני מבקש שהרב לא יפתח פה לשטן". "אכן", מיהר המשגיח להסכים עימו. "אבל מי אומר שהמקצוע שתלמד יהיה מקצוע מבוקש ומכניס - כלום חסרים מובטלים חסרי תעסוקה?"... חשכו עיני הבחור: "למה לחשוב כך, ה' יעזור שתהיה פרנסה!" אמר במחאה. חייך המשגיח, ואמר: "ישמעו נא אוזניך מה שפיך מדבר! אתה נזקק לעזרת ה' במציאת שידוך, בלידת בנים, ובמציאת מקום עבודה. ובבריאות, ובאושר, ובמה לא. אז דווקא בסוג הפרנסה רוצה אתה לעזור לו, וללמוד מקצוע פלוני?! מוטב יהיה אם תמשיך ללמוד בהתמדה, ובכך תמשוך עליך את חסד ה', ויעזור לך מידו הרחבה!...מעשה שהיה, ונספר את סופו. אותו בחור שב לספסל הלימודים, וה' עזר והתארס, וה' עזר והתחתן, וה' עזר ונולדו לו ילדים, וה' עזר והוא נושא כיום במישרה תורנית חשובה, נערץ על ידי תלמידיו ובני הקהילה!

והנה בדומה, מעשה שהיה לפני כמאתיים שנה. קבוצת חסידים התאגדה לנסוע אל הצדיק רבי מרדכי מצ'רנוביל זצ"ל ולשבות בצילו. באו בדברים עם עגלון יהודי, שיסיעם. נרתע: והיכן ישהה בשבת?, הרגיעוהו: "נדאג לך לאכסניה!" חקר: "והיכן אוכל?", אמרו לו: "איתנו, על שולחננו תסעד!"

הסכים. הגיעו לצ'רנוביל, והכול היה חדש עבורו: התפילות הנלהבות, שולחן השבת של הרבי, אווירת הכיסופין של הסעודה השלישית. אבל מיד לאחר ההבדלה זירז את הנוסעים עימו: "מהרו ובואו!"

אמרו לו: "התאזר בסבלנות! עתה נכנסים אנו אחד אחד, לקבל ברכת פרידה ולהתברך מפי הרבי". נאנח בהשלמה. הוסיפו ואמרו: "ראה! אנשים נוהרים ממרחקים כדי להתברך, ואתה כבר כאן, מדוע לא תכנס?" באמת, מדוע לא. הדריכוהו כיצד לכתוב פיתקה, ועמד עימם בתור. לבסוף התברכו כולם, התכנסו, עלו לעגלה ויצאו לדרך. העגלון נהג בסוסים, והחסידים העלו רשמים. זה התפעל מדברי התורה, חזר עליהם בסילודין וחבריו הרחיבו את הדברים. זה נזכר בניגון החדש, וחבריו החרו והחזיקו אחריו. זה גילה מה הדריכו הרבי בשעת הפרידה, בקצרה: כל אחד ורשמיו. לפתע נשמע קול העגלון מדוכנו: "חסידים! מה שאני קיבלתי כאן, איש מכם לא קיבל!" תמהו לדברים. פתח וסיפר: כשהתייצבתי לפני הרבי, הצגתי עצמי: "איני חסיד. אני העגלון". "ניחא", השיבני הרבי, וחקר: "מהו סדר יומך?" חקרתי לכוונתו: "ביום שיש בו נסיעה, או ביום שאין בו נסיעה?". אמר: "ביום בו אין נסיעה". השבתי: "ביום בו אין נסיעה עולה אני לבית הכנסת להתפלל במניין, ונשאר לאחר התפילה לומר תהילים ו'מעמדות'. שהרי עיתותי בידי. לומד אני גם פרק משניות, ושב לביתי לארוחת בוקר. אחריה, הולך אני לשוק. לראות, האם תזדמן נסיעה קצרה וארוויח כמה פרוטות. הזדמנה, מוטב. ואם לאו, עולה אני לבית הכנסת למנחה וערבית ושיעור תורה, ושב הביתה לאכול ולישון. זה סדר יומי ביום בו אין נסיעה". "וכשיש נסיעה?" חקר הרבי. "אה, כשיש נסיעה הכול משתנה! קם אני מבעוד לילה למשוח את הגלגלים בעיטרן, להכין צידה לדרך ומספוא. עם אור ראשון מתייצב אני אצל הנוסע ואנו יוצאים לדרך. כשאני עוצר להאכיל את הסוסים אני 'חוטף' תפילת שחרית, ותפילת מנחה מתפלל אני על אם הדרך, בשובי לעת ערב מתפלל אני ערבית, אוכל ושוכב לישון" "זה סדר יומך, במלואו?" תמה הרבי. "כן", השבתי. "תמהני", אומר הרבי. "יהודי קם משנתו, ואינו אומר 'מודה אני'!" "ודאי", אישרתי. "מודה אני, ונטילת ידיים, וברכות השחר... אלו דברים שאין צורך להזכיר!" "ויהודי הולך לישון, בלי ברכת 'המפיל'!"... "המפיל, וקריאת שמע שעל המיטה - הן יהודי אני!" מחיתי. "כך... ובכן, שמע ואספר לך סיפור", אמר הרבי. מעשה בבעל מלאכה עני, מטופל במשפחה גדולה. בדוחק התפרנס מיגיעו, גילגל חובות פעוטים, חי מהיד לפה - "כמוני, רבי!" קראתי. הרבי התעלם, והמשיך: "הבת הגדולה בגרה, והיהודי בא בדברים עם אשתו: עוד מעט יתדפקו השדכנים על דלתנו, ישאלו כמה הכנו לנדוניה, ואין לנו פרוטה לפורטה". "כך אמרתי לזוגתי!" התפרצ־תי. אבל הרבי ממשיך: אמרה האישה: "רבות חשבתי על כך, ולבי דווי. האם באת לזרות מלח על פצעי?" אמר לה: "חלילה וחס, אלא שחשבתי על עצה, להקדים תרופה למכה. תני לי רשות ואסובב בעיירות לצורך 'הכנסת כלה', זה יתן מטבע וזה שתיים, ופרוטה לפרוטה תצטרף"... אמרה: "בשום פנים ואופן!" "מדוע?" תמה. אמרה: "לא די לי בצרותי, עוד אהיה עגונה? אתה תסתובב בעולם הגדול, ותשכח שיש לך אישה ומשפחה. ובינתיים תגיע הבת לפירקה, והאב איננו, נעלם!"...הבין לחששה, והבטיח: "לא אצא אלא לסבב קצר. בתוך שנה, אהיה כאן חזרה!" שמעה, ונחה דעתה. קיבל ברכתה ויצא לדרך. נשא חן בעיני הבריות, וקיבץ פרוטה לפרוטה. המיר את הפרוטות במטבעות כסף ואותם בדינרי זהב, ולאט לאט קיבץ נדוניה הגונה. עברו עשרה חודשים, וזכר הבטחתו. עשה דרכו חזרה,

המשך בעמוד הבא...

וצרורות הכסף בידו: דינרי הזהב, מטבעות הכסף ופרוטות הנחושת. בערב שבת קודש, יומיים לפני תום המועד, מצא עצמו בעיר הסמוכה ליישובו. מסעו עומד להגיע לקיצו. שאל היכן יוכל להתאכסן בשבת. אמרו לו כולם: "פלוני הגביר, מכניס אורחים מאין כמוהו. אגף מיוחד להם, ומקבלם בכבוד מלכים!". הלך אצלו, והתקבל בשמחה. העשיר הנחהו לחדרו, ואמר לו שירגיש כבביתו. השבת התקרבה, ועימה דאגה: מה יעשה בצרורות כספו? תמיד נושאם הוא עימו, ובשבתות החביאם במקומות סתר. אבל כאן, בבית זר הוא. משרתים מסתובבים, ואורחים נוספים. אין לבטוח באישי! פנה לחפש את בעל הבית, ושאל האם יוכל להפקיד אצלו את כספו. "בשמחה!" ענהו העשיר. "אשים את צרורותיך בכספת שלי!" מסר לידיו את הצרורות, וחש כי אבן נגולה מעל ליבו. השבת נכנסה, והתלווה אל מארחו לבית הכנסת. פני המארח קרנו באור קדושת השבת. רק בתפילה הבין האורח, שתתכן סיבה נוספת לשמחה: מה עשה, באיזו שטות נתקף! שנה שלמה מכתת הוא רגליו, אוסף פרוטה לפרוטה, עתיד בתו מוטל כאן על הכף, והוא מסר את כל הכסף לאדם זר, בלא ליטול קבלה! איזו קלות דעת, נמהרות חפוזה! מי לא היה שמח, אם היה נופל לרשותו אוצר כזה בלא טירחה! כבר לא היה יכול להתכוון בתפילה, פזור דעת היה בקידוש, והאוכל נתקע בגרונו בסעודה. כל השבת היה מוטרד, ואך יצאה השבת מיהר אל המארח: "האוכל לקבל את כספי חזרה?" ואשר יגור, באי! המארח דחהו בקש: "מה החיפזון? נשוב הביתה, נבדיל על היין, ניטול ידיים למלווה מלכה". בקושי טעם כזית. כעל קוצים ישב. לאחר ברכת המזון שב ושאל: "האוכל לקבל את כספי חזרה?" להפתעתו, ענה המארח: "ודאי! הגיע הזמן! המתן, ואלך להביאו!" האמנם יביא?! המארח חזר, ושלוש הצרורות בידו. עיני האורח אורו. אך, רגע אחד, האם לא החליף את תכולתם? בידיים רועדות פתחן, צרור אחר צרור, ונחה דעתו: מן האחד ברקו מטבעות הזהב, מן השני הבהיקו מטבעות הכסף ובשלישי נצצו מטבעות הנחושת. הכול כשורה. ואז הבין. אילו היה המארח מכחיש את קבלת הצרורות, איזו מהומה היה מקים! לא, אינו יכול להסתכן בכך, להכתים את שמו הטוב, ואילו היה מחליף את מטבעות הזהב בנחושת, איזו מחאה היה משמיע! לפיכך, מה עשה? רק נטל דינה מפה, ומעה משם... חשב שמעשהו לא יתגלה אלא כעבור זמן... אבל האורח ידע בדיוק כמה מטבעות היו בכל צרור! נטל את צרור דינרי הזהב, ושפכם על השולחן. לעיני המארח, שלא יוכל להכחיש. בלהיטות מנה - והמספר תואם. לפחות זה. שב והכניסם לשקית. עתה הגיר את מטבעות הכסף, מנה בקדחתנות, ונחה דעתו. גם כאן לא חסר דבר. הושיט ידו לשקית השלישית - והנה חש חבטה בזרועו. המארח הניח ידו בתקיפות, ואמר: "במחילה, ר' יהודי - עד כאן!" נשא עיניים תמהות, והמארח אמר: "ומה, כסבור היית שאין עיני בראשי? שלא ראיתי פיזור דעתך בתפילה, לא ראיתי מועקתך בסעודות השבת, ולא חשבתי בבהילות שבקולך כשביקשת את כספך? הרי אין לכך אלא הסבר אחד: שחשדתני כגנב!... לא, אל תכחיש, אך לא דנתיך לכף חובה. אוצרך הוא, ואני איני מוכר לך. מדוע תיתן בי אמונך? כשמסרתי לך את הכסף, פתחת את השקיות בלהיטות, והבנתי לחששך. כשהגרת את הזהובים לשולחן ומנית בקדחתנות, לנגד עיני, לא נפגעתי. זכותך להרגיע חששך. אחר כך מנית את מטבעות הכסף, והכול כשורה. אבל בבואך למנות את מטבעות הנחושת, זו כבר פגיעה. וכי מה סבור אתה, שבמטבעות הזהב לא שלחתי יד, את מטבעות הכסף החזרתי במלואם - ובפרוטות נחושת אעשקך?!"... "ובכך, מה דעתך", פנה אלי הרבי לפתע - "צודק המארח, או לא?" "ודאי שהוא צודק", עניתי. "הן כבר הוכיח שטוב ומטיב הוא, וצדיק וישר! עוול הוא לחשוב בו עתה, ופגיעה בכבודו לעשות זאת לנגד עיניו!" "ובכן", אמר הרבי, "הבט נא וראה. בכל ערב, בקריאת שמע שעל המיטה, אומר אתה: 'בידך אפקיד רוחי'. מפקיד אתה ביד הבורא את היקר לך מכל, את חייך. קם בבוקר, ומודה: 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בקירבי'. 'דינרי הזהב' הוחזרו בשלמותם. עתה סופר אתה את מטבעות הכסף: 'ברוך אתה ה', פוקח עוורים'. הראייה כתיקנה. 'ברוך אתה ה', מתיר אסורים. זוקף כפופים. המכין מצעדי גבר", הכל על מכונו. גם מ'דינרי הכסף' לא נפקד דבר. אבל כשזה מגיע לפרנסה, ל'דינרי הנחושת', אינך סומך עליו... לא תוכל להתפלל במניין כהוגן ולומר פרקי תהלים לאחר התפילה, כי הפרנסה תברח... חייב אתה לצאת לדרך עם אור ראשון, ולהתפלל תפילה חטופה על אם הדרך... אמנם חז"ל אמרו, כי 'מי שנותן חיים קוצב מזונות'. אבל אתה אינך רגוע: מזונות נתן, ופרנסה - מי יודע"..."והבטחתי לרבי - סיים העגלון - שמעתה אתפלל בכל יום במניין! אימרו לי, איפוא, האם לא קיבלתי כאן יותר מכולכם?!". וזו, למעשה, ההדגשה בברכת כהנים - הידיעה ש"אני אברכם": יברכך ה', וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויחונך. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום"!

זה ההבדל שבין גוי ליהודי. בין ברכת עשיו לברכת יעקב. בעשיו נאמר: "הנה משמני הארץ יהיה מושבך, ומטל השמים מעל". יהיה, כמעצמו. בלא איזכור שם שמים, אבל בברכת יעקב נאמר: "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ!" לדעת שהוא הנותן. ולבטח לא יקפחנו אם נתפלל במניין בניחותא, ונוסיף עוד שיעור תורה!

■

שביבים / שאול שיף

דינו של בעל המכה את אשתו

"בעלי מכה אותי מידי פעם וטוען שמצד התורה אין בעיה לבעל להכות את אשתו. אני בטוחה שהתורה אוסרת לבעל להכות את אשתו ואשמח לקבל מקורות." שירן

תשובת הרב הגאון רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א:

לשואלת היקרה,

התורה הקדושה וההלכה היהודית אוסרות בכל תוקף לבעל להכות את אשתו.

והנני מצטט כאן קטעים מתוך תשובת 'בנימין זאב' (שנחשב לאחד מגדולי הפוסקים ודבריו מצוטטים בכל ספרי ההלכה פעמים רבות):

"משם רבינו שמחה מצאתי מעשה בא' שהיה רגיל להכות את אשתו ושאלו לרבינו שמחה והשיב דכופין אותו להוציא. וז"ל: אחרי כותבי כתב הראשון, כתב לפנינו ר' ירימיה על חתנו שמכה בתו בתמידות ומבזה אותה בפריעת האשה שלא כדת היהודים. והאשה לחיים ניתנה ולא לצער ניתנה ואפילו קונה אמה עבריה כקונה אדון לעצמו כ"ש אשתו דבכל הכאה עובר משום פן יוסיף ועונשו גדול ממכה חבירו ... ואם דבריו אמתיים תקנסוהו קנס חמור בין בגופו בין בממונו על מה שעבר. ואמנם צריך כפרה גדולה. והכבידו עליו לפי הנראה בעיניכם שיוכל לעמוד שיהיה מותרה ועומד מכאן ולהבא. והוא מאריך בענין וכותב: "ומי שעובר על גזרה או על תיקון חז"ל ראוי לנדותו לבלתי התקרב אליו אף לפי דעת ר"ת דכתב דאין כופין אותו בשוטים ופשיטא הוא לפי מה שנראה לע"ד דאין לך עובר על תקנת חז"ל גדול מזו שמכה אות' תמיד ומבזה, דתקנת חז"ל הוא שלא יכה אדם את אשתו ויהיה זהיר בכבודה כדאמרי' בב"מ פ' הזהב א"ר חלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שנאמר ולאברם הטיב בעבורה. ועוד שם: אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה. דאמר רבי אלעזר מיום שחרב ב"ה (בית המקדש) ננעלו שערי תפילה שנאמר גם כי אזעק ואשוע סתם תפלתי, ואף על גב ששערי תפלה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו שנאמר: שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה, אל דמעתי אל תחרש. וכתב הרמב"ם הלכות אישות פט"ו וז"ל: וכן צוו חכמים שיהא אדם מכבד את אשתו יותר מגופו ואוהבה כגופו ואם יש לו ממון כו' ... ולא יהיה עצב ולא רגזן עכ"ל. והכי אמרינן פ"ק דגיטין: אמר רב חסדא לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי פלגש בגבע' הטיל עליה בעלי אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל. ומי לנו גדול כרבי עקיבא שהיה שומעו בכל הארץ והיה מכבד אשתו כ"כ עד שבעת עושרו עשה לה עיר של זהב כדאיתא בשבת פרק במה אשה יוצאה, דשאיל התם מאי עיר של זהב, רבה ב"ב חנה אמר רבי יוחנן ירושלים דדהבא כדעבד ליה רבי עקיבא לדביתהו.

ובהמשך הוא כותב: הא קמן דאפי' דלא נחרים אותו האיש המכה אשתו ברשע ובכעס ובבזיון הרי הוא מוחרם ... וודאי צריך שיתרו בו ראשי הקהל שנים ושלשה פעמים ואם לא ישוב מדרכו הרעה יגרשנה דאין אדם דר בכפיפה אחד עם הנחש ואשה לחיים ניתנה ולא לצער ניתנה וכופין אותו להוציאה. עד כאן דבריו, וראו שם בהרחבה רבה בחומר הענין, וכבר האריכו הפוסקים וכמובא ברמ"א שבעל המכה את אשתו כופים אותו לגרשה (ובמקרים מסוימים א"צ לגרשה, ראו בהלכה). הרי לנו שישנו איסור חמור ביותר לבעל יהודי להכות את אשתו.

מהו יחסה של ההלכה לגרפולוגיה?

תשובה: אין להלכה כל התייחסות לנושא של הגרפולוגיה, יתכן בהחלט שאישיותו של אדם משתקפת בכתביו, וזה בהחלט יכול להסתדר עם השקפת התורה. אולם כמו בכל דבר, לצפות עתידות אף פעם אי אפשר בשום נושא, רק להחכים אודות המצב הקיים.

דחיית הריון

יש לי בבית ילדה בת שנה ו-4 חודשים ולפני חודש ילדתי עוד תינוקת. היינו רוצים לקחת הפסקה ולהימנע מהריון בזמן הקרוב מפני שהבנות ממש קטנות וזה מאוד קשה לי האם מותר לי לקחת גלולות?

תשובה: מאחר שבעלך עדיין לא קיים מצוות פריה ורביה כמבואר באבה"ע סי' א', מאד קשה להקל בזה מסיבות אלו. באגרות משה בכמה מקומות, מאד הפליג בזה, שקשה להקל. אולם, לא הייתי רוצה להכריע עבורך, ועדיף שתגשי לרב המכיר אתכם, אולי למשך תקופה קצרה יהיה ניתן להקל (ולכל היותר לא יותר משנתיים מזמן הלידה).

רבני בית ההוראה / דין

החייב נין בכבוד זקנו?

תשובה: בשו"ת שבות יעקב (חלק ב' סימן צ"ד) הוכיח,שנין חייב בכבוד זקנו. שהרי אמרו בבבא בתרא (דף צ"ב עמוד ב') וישם כסא לאם המלך, לאמה של מלכות זו רות, שהייתה זקינתו של שלמה, וכיבדה לשים כסאה אצלו. ואם נאמר שאינו חייב בכבודה. הרי אינו רשאי לעשות כן. שהרי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ורות הרי הייתה זקנת זקנתו של שלמה, ומוכח מכאן שיש לכבד את אבי זקנו.

(אוצר ידיעות)

המתפלל על חברו

מובא בספר קונטרס היחיאלי, שחיבר הגאון רבי יצחק אלפייה זצ"ל (סגולות אות ג): 'להיזהר ולהתפלל תמיד בעד חברו שה' יחלצהו ממצוקותיו שנמצא בהם, ובפרט כשהוא חולה בר מינן, או כשנתפס באיזו עלילה רחמנא ליצלן, כי מלבד שבזה מקיים מצות ואהבת לרעך כמוך, עוד בה שאפילו לא הועילה לו לאותו חבר, אותה התפילה חס ושלום, לסיבת איזה דברים ידועים וגלויים למי שאמר והיה העולם, בכל זאת התפילות של אותו חבר המתפלל,

ששפך שיחו לפני ה' מלב ומנפש בעד חברו, הקדוש ברוך הוא שומרם לו ומועילים לו ולזרעו אחריו, וכשאחד מהם יבוא למידה זאת, הקדוש ברוך הוא זוכר לו את אותה תפילה ומחלצו מן המיצר.' כלומר, כשאדם מתפלל ודומה עליו שאין תפילתו נשמעת, אין זה נכון, ואף אם נראה שלא התקבלה לעניין הספציפי בעבורו ביקש, הרי שנשמרת היא התפילה לאדם ולזרעו אחריו כמעין פיקדון בבנק, שיפתח בדיוק בזמן בו יזדקקו לו לצאת מצרה ולהיוושע.

עסקות חסרות שחר

להלן דברים שפרסם הדיין הרב מנדל שפרן שליט"א בעניין השקעות כספיות בציבור החרדי ובכלל.

זאת, על רקע אובדן של סכומי עתק בגין היגררות אחרי סיפורים בדבר רווחים עד גבהי שמים.

1. אם אמרו לך "אל תגיד לאף אחד" או "זה סוד" - ברח מיד מהעסקה.
2. כל ההבטחות בנוסח "רווחים בטוחים", "אפס סיכונים", הן במקרה הטוב דמיונות.
3. הבטחות על "רווחים גדולים" הם דמיונות או רמאות (דברים כאלו יכולים להתרחש רק בעסקאות סמים או נשק ולשם כך הם לא צריכים אותך).
4. זכור, הרוצה לשקר ירחיק הצעתו (מברכים את בעה"ב שיהיו נכסיו קרובים לעיר).
5. השקעות המוצעות בעיתונים בפיתויי פרסומות או מודעות קטנות, מדורגות מחשודות מאוד ועד וודאי רמאות.
6. אם מצאת סתירה. חור או טיוח בדבריו של מציע העסקה או משפט בנוסח "אתה לא תבין", הוא רמאי.
7. אף פעם אל תשקיע אצל אברך צעיר בשנות העשרים.
8. גם סוחר ידוע שפתאום מציע השקעות כנראה נקלע לקשיים ומנצל את הרקורד והשם שלו.
9. לעולם תברח ממטאור פתאומי שמתחיל לתת סכומים גדולים לצדקה או נוסע ברכב יוקרתי.
10. אם מעורב בעסקה אפילו אדם אחד מפוקפק, לא משנה באיזו צורה, ברח ממנה מיד. אל תחשוב שתרוויח יחד עמו מאיזה רמאות, מעילה או גניבה. הוא יגנוב אותך.
11. מי שצריך להגיע למשקיעים קטנים כמוך, הוא בקשיים.
12. גם אם אחרים כבר הרוויחו ממנו, זו עדיין "ההשקעה שלו" או בתהליך ההסתבכות שלו.
13. אם יש טעויות בחוזה בכתיב או בכללי הכתיבה (גם זניחות) באנגלית, אין צורך לחקור יותר.
14. אין השקעה בלי מסמכים, אין תורה שבעל פה בעסקים.
15. אל תחתום עסקה בלי עורך דין אמין מטעמך ולא עו"ד שהוא מציע. לא כל עו"ד מבין ויודע מה לבדוק.
16. לעולם אל תחתום לפני שיעברו כמה ימים אפילו אם "העסקה בוודאי תברח לך". לפחות הכסף ישאר אצלך.
17. אל תעשה עסקה שאשתך שוללת אותה.
18. אף פעם אל תעשה שום עסקה בלי להתייעץ עם מבין בעניין שאין לו אינטרסים: רב, רבי, ידיד טוב (הוא בוודאי יפסול בצדק 90 אחוז מההצעות).
19. אם רבך שלל עם נימוק, אין הנימוק צריך להיות נכון, עצם השלילה הוא הנכון (לא תמיד הוא יכול להגיד לך את הנימוק האמיתי).
20. סוחרים (משחקים, מהמרים) במניות בבורסה - התרחק מהם בכל מישור שהוא.
21. אנשים עם "מידע פנימי" על "מניה פלונית" שבויים באמונות מוטעות. אם זה נכון, אינם צריכים אותו ואותך.
22. חשב אם יכול להיות: בהשקעה של 20 אלף דולר שלך. עד שהכסף מגיע ליעד, דרך הסוכן וסוכן המשנה וכו', נשארים עשרת אלפים דולר לעצם ההשקעה. אם הצפי הוא 100 אחוז, כלומר 40 אלף דולר, הוא להרוויח 400 אחוז (שכן לעסק הגיע רק 10 אלפים דולר). כל זה אחרי מסים (40-35 אחוז), היטלים, החלפות מטבע, הוצאות ניהול משרד, רו"ח, עורכי דין ורווחים ש'הסוחר הגדול' צריך להרויח. כלומר בלא פחות מ-800 אחוז. האם זה יכול להיות?

ראה חכם, ויוסף לקח. ויפה שעה אחת קודם.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות
והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il